

Saksframlegg

Foreløpige rammer for arbeidet med økonomiplan 2015-18

Utv.saknr	Utvalg	Møtedato
93/14	Formannskapet	17.09.2014
	Kommunestyret	25.09.2014

Rådmannens forslag til vedtak:

I utarbeidelsen av rådmannens forslag legges følgende til grunn:

1. Statistisk sentralbyrås middelalternativ brukes som anslag på befolkningsvekst.
2. Frie inntekter budsjetteres i tråd med anslag fra KS og Telemarksforskning.
3. Det legges ikke opp til endringer i eiendomsskatten.
4. Det tas sikte på et netto driftsresultat på minimum 5 mill. kroner i 2015, og at dette økes opp mot 3 prosent over tid.
5. Enhetenes budsjetter for 2015:
  - Forslag fra enhetene om økte rammer vurderes restriktivt, og bare endringer som vurderes som helt nødvendige innarbeides i rådmannens forslag.
  - Det tas i utgangspunktet sikte på at pleie og omsorg og skolene i 2015 som et minimum må håndtere kostnader knyttet til befolkningsvekst innenfor en videreføring av rammene i gjeldende økonomiplan.
  - Det tas sikte på å redusere rammen til barnehageenheten som følge av redusert behov for barnehageplasser.
  - Det legges til grunn en generell økning av gebyrer og avgifter på nivå med deflatoren som publiseres i statsbudsjettet.

Bakgrunn for saken:

For å legge til rette for en best mulig budsjettprosess ber rådmannen, som varslet på budsjettseminar 16. og 17. juni, om politiske signaler på noen sentrale områder før rådmannens forslag til årsbudsjett og økonomiplan ferdigstilles. Saken orienterer også om status på noen områder for å gi best et best mulig grunnlag for den kommende budsjettprosessen.

Vedtaket i denne saken legger ingen føringer for Kommunestyrets endelige budsjettvedtak i desember, men skal bidra til at rådmannen har et best mulig grunnlag for å utarbeide sitt forslag til årsbudsjett for 2015 og økonomiplan for 2015-2018.

Forutsetningene for budsjettarbeidet kan endre seg, særlig i forbindelse med statsbudsjettet. Regjeringen legger fram sitt forslag 8. oktober, mens endelig budsjett vedtas av Stortinget i midten av desember. Dette kan bety at rådmannen har et annet beslutningsgrunnlag når forslag til budsjett skal ferdigstilles enn formannskapet og kommunestyret har ved behandling av denne saken. En vil uansett legge stor vekt på de føringene og signalene som gis i behandlingen av denne saken.

Arbeidet med 2015-budsjettet og økonomiplanen for 2015-2018 ligger an til å bli krevende. Slik det ser ut per i dag vil økte frie inntekter kun dekke pris- og lønnsvekst. Økte utgifter utover dette og reduserte inntekter vil da måtte dekke inn gjennom innstramninger andre steder i budsjettet.

Saksutredning:

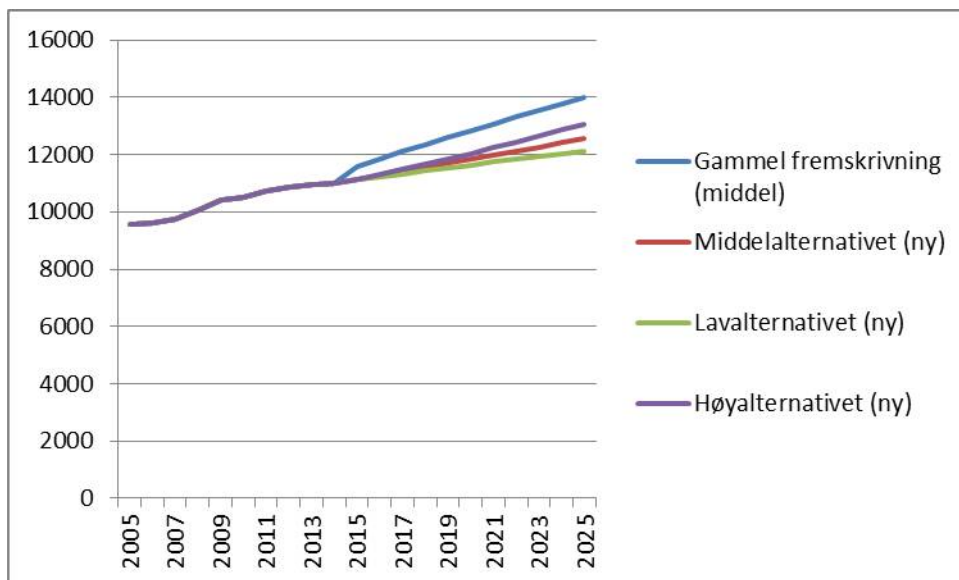
1. Overordnet

Rådmannen legger opp å fremme sitt budsjettforslag etter samme mal som i fjor. Det vil si at hovedtrekkene i økonomiplan-dokumentet blir videreført, selv om det vil være naturlig med mindre endringer for å videreutvikle budsjettframlegget.

Et hovedspørsmål i den sammenheng er detaljeringsgraden. I rådmannens forslag til budsjett for 2014 ble innsparingstiltak ned til 50 000 kroner spesifisert. Dette gir god innsikt i detaljene. Samtidig kan et for detaljert framlegg ta fokus fra mer overordnede problemstillinger. Forutsetningene kan også endres, slik at enkelte innsparingstiltak ikke lar seg gjennomføre. For detaljerte vedtak reduserer i slike tilfeller administrasjonens fleksibilitet. Rådmannen vil dermed vurdere om økonomiplanen bør være noe mindre detaljert.

2. Befolkningsframskrivninger

Søgne kommune har tradisjonelt tatt utgangspunkt i Statistisk Sentralbyrås (SSBs) middelalternativ for befolkningsvekst. Anslagene for samlet befolkningsvekst brukes i budsjettsammenheng særlig til å anslå fremtidige frie inntekter, mens anslagene for utvikling i ulike aldersgrupper også kan brukes til å planlegge fremtidig nivå på investeringer og drift i de ulike enhetene (f.eks. anslag på antall elever i hhv. barneskole- og ungdomsskolealder). SSBs middelalternativ har de siste årene anslått en årlig vekst i overkant av 2 prosent. I juni 2014 kom en ny befolkningsframskrivning, med årlig vekst rundt 1,2 prosent i middelalternativet. Årlig vekst er ca. 0,9 prosent i det lave alternativet og 1,3-1,7 prosent i det høye alternativet. Rådmannen foreslår at en fortsatt legger til grunn SSBs middelalternativ, men dette innebærer altså et lavere vekstanslag enn tidligere. En må imidlertid løpende følge utviklingen i befolkningstall i årene som kommer.

Tabellen nedenfor viser SSBs middelalternativ for ulike aldersgrupper (per 1. januar):

	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018	2025
0 år	129	134	136	138	144		164
1-5 år	730	699	699	703	724		834
6-12 år	1 065	1 090	1 105	1 142	1 115		1 110
13-15 år	518	507	470	435	444		468
16-19 år	668	672	694	669	663		668
20-44 år	3 535	3 521	3 535	3 569	3 598		3 895
45-66 år	2 994	3 095	3 147	3 213	3 287		3 447
67-79 år	1 018	1 064	1 102	1 149	1 184		1 430
80-89 år	292	299	317	322	326		468
90 år eller eldre	56	54	55	57	60		77
SUM	11 005	11 135	11 260	11 397	11 545		12 561

Konsekvensene av anslag for befolkningsvekst innenfor hver enkelt aldersgruppe omtales under punkt 4.4.

Rådmannens forslag:

Statistisk sentralbyrås middelalternativ brukes som anslag på befolkningsvekst.

3. Overordnede inntekter og utgifter (Budsjettskjema 1A)

3.1 Frie inntekter

Rådmannen legger som tidligere opp til å bruke anslag fra Telemarksforskning, som igjen bygger på en modell fra KS, for å anslå rammetilskudd og skatteinntekter. Gjeldende anslag bygger på Revidert nasjonalbudsjett 2014 og Kommuneproposisjonen 2015, og er de samme som ble presentert på budsjettseminaret 16. juni:

	Opprinnelig budsjett 2013	Opprinnelig budsjett 2014	Foreløpig anslag 2015	Budsjettstyrking 2014-2015
Inntekts- og formueskatt	246 498	254 741	257 341	2 600
Rammetilskudd	238 064	247 883	264 883	17 000
Sum	484 562	502 624	522 224	19 600

For å få sammenlignbare tall er det ikke tatt hensyn til at Regjeringen har varslet at kommunal

medfinansiering av utgifter til spesialisthelsetjenesten trekkes ut. Dette skal i prinsippet gi en lik reduksjon på inntekts- og utgiftssiden. For perioden 2016-2018 legges det i utgangspunktet til grunn en realvekst på 1 prosent, i tråd med innspill fra Telemarksforskning. Neste anslag vil komme etter at Regjeringens forslag til statsbudsjett er fremmet 8. oktober. Den svake skatteinngangen har fortsatt etter første tertialrapport, noe som tilsier at anslaget for frie inntekter vil bli redusert med mindre det kommer andre endringer som trekker opp.

Rådmannens forslag:

Frie inntekter budsjetteres i tråd med anslag fra KS og Telemarksforskning.

3.2 Eiendomsskatt

I regnskapet for 2013 ble det inntektsført 19,5 mill. kroner fra eiendomsskatten. Etter at bunnfradraget ble økt fra 600 000 til 700 000 kroner er det budsjettert med inntekter på 18,6 mill. kroner i 2014. Med videreføring av gjeldende satser legges det foreløpig til grunn inntekter fra eiendomsskatten på 18,8 mill. kroner i 2015. Økningen fra 2014 til 2015 skyldes en forutsetning om flere skatteobjekter.

Ut fra at budsjettet for 2014 var krevende å få i balanse, og at dette neppe vil bli noe lettere i 2015, legger ikke rådmannen opp til endringer i eiendomsskatten. Dersom en likevel skal øke bunnfradraget med 100 000 kroner, slik en har gjort de to siste årene, anslås dette å redusere inntektene med 1 mill. kroner i forhold til inntektsanslaget for 2015, til 17,8 mill. kroner.

Rådmannens forslag:

Det legges ikke opp til endringer i eiendomsskatten.

3.3 Finansområdet

På finansområdet legger rådmannen opp til å komme med best mulig anslag ut fra den informasjonen som foreligger når budsjettet skal ferdigstilles. Nedenfor gis en oversikt over status per i dag.

Utbyttet fra Agder Energi i 2014 ble 11,2 mill. kroner, ca. 0,5 mill. kroner lavere enn budsjettert. Det legges ikke til grunn utbytte fra Avfall Sør i 2015, noe som reduserer budsjettet med 0,2 mill. kroner i forhold til 2014.

Avkastning fra Søgne kommunes forvaltningsfond er i 2014 budsjettert med 5,3 mill. kroner, tilsvarende ca. 4 prosent avkastning. Den faktiske avkastningen har de siste årene vært vesentlig høyere, men dette kan ikke forventes på lengre sikt. Den løpende avkastningen, som har blitt inntektsført i de årlige budsjettene, har ikke blitt tatt ut av fondet. Dvs. at deler av kommunens driftslikviditet ligger i fondet. Så lenge disse midlene ikke hentes ut øker fondskapitalen, og det vil være naturlig å øke budsjettert avkastning noe. 4 prosents avkastning på nåværende fondskapital vil gi om lag 5,7 mill. kroner, 0,4 mill. kroner mer enn budsjett for 2014.

Kommunens renteutgifter er lave som følge av et generelt lavt rentenivå. Selv om det må forventes at rentenivået skal stige på lang sikt forventes fortsatt lave renter i det kortere bildet, slik at renteutgiftene kan falle ytterligere i 2015. Renteutgiftene avhenger også av investeringsbudsjettet og nye låneopptak.

3.4 Netto driftsresultat / Overføring til investeringer

Driften bør gå med et visst overskudd for å kunne finansiere deler av investeringene løpende. Hvis ikke vil andelen av investeringene som lånefinansieres bli svært høy, og kommunens gjeld vokse tilsvarende. Dette vil i neste omgang belaste driften gjennom høyere renter og avdrag. I kommuneplanen er hovedmålet for økonomi at: «Søgne kommune skal ha en ansvarlig økonomisk styring som erkjenner at de verdier vi har til rådighet ikke er våre, men verdier som forvaltes på vegne av innbyggerne, og kommende Søgneinnbyggere». For å oppnå dette er et av delmålene at «Kommunen skal søke å styre etter et netto resultatgrad på 3 %». Dette innebærer et netto driftsresultat i størrelsesorden 20 mill. kroner.

Søgne kommune har nådd dette målet i regnskapene for de siste årene, i stor grad på grunn av pensjonseffekter, momskompensasjon for investeringer og store finansinntekter. Budsjettmessig har netto driftsresultat vært betydelig lavere, og er i 2014 tilnærmet null. Etter rådmannens vurdering må målet om 3 prosent netto driftsresultat i budsjettet anses som et langsiktig mål. Rådmannen anser det ikke som realistisk å nå dette målet i budsjettet for 2015. Det må likevel være et klart mål å få et positivt resultat, og at en øker dette opp mot 3 prosent på sikt i tråd med kommuneplanen.

Rådmannens forslag:

Det tas sikte på et netto driftsresultat på minimum 5 mill. kroner i 2015, og at dette økes opp mot 3 prosent over tid.

4. Budsjetter for sektorene/enhetene

4.1 Dagens ressursfordeling

I budsjettprosessen er det naturlig å vurdere om ressursene per i dag er riktig fordelt mellom de ulike sektorene og enhetene på overordnet nivå. Agenda Kaupang har satt opp en oversikt som viser hva Søgne kommune bruker de enkelte områdene sammenlignet med andre kommuner, basert på Kostra-tall for 2013. Negative tall betyr at Søgne i 2013 brukte mer penger enn sammenligningskommunen/-gruppen, positive tall at vi brukte mindre (tall i mill. kroner):

	Barnehage-sektoren	Undervisningsformål	Kirke/kultur	Pleie/omsorg	Helse inkl. samhandling	Tekniske formål ekskl. VAR	Adm./Styring	Sosial	Barnevern
Kommune-gruppe 07 (snitt)	5,6	-7,2	2,0	-13,3	2,4	-1,7	2,2	0,5	7,3
Vest-Agder (snitt)	3,1	4,5	9,7	-6,6	3,5	9,0	-1,5	-0,6	6,9
Songdalen	-0,8	15,7	3,2	-24,7	-3,1	0,1	1,5	-6,9	4,9
Mandal	6,0	-25,2	6,3	-8,6	3,7	1,4	-3,7	-1,7	8,8
Lyngdal	10,2	-0,5	4,3	-3,6	-0,5	1,3	-2,9	1,8	6,1

Tabellen viser at vi brukte ca. 7 mill. kroner mer på undervisningsformål og ca. 13 mill. kroner mer på pleie- og omsorg enn kommunegruppen. På andre områder, særlig barnevern, bruker vi mindre. Det at Søgne kommune bruker mindre på barnehager enn kommunegruppen skyldes i stor grad at en mindre andel av barna i Søgne går i barnehage.

Det har blitt stilt spørsmål ved hvor godt bilde kostra-tallene gir av de faktiske forhold, bl.a. fordi kommunene kan ha lik praksis når kostnadene fordeles. På et så overordnet nivå vil slike forskjeller i stor grad jevnes ut, slik at tallene etter vår vurdering er på omtrent riktig nivå.

4.2 Forslag fra enhetene

Enhetene vil komme med innspill på sine områder, både om behov for økninger og potensiale for innsparinger. Rådmannen vil vurdere alle forslag, men ser per i dag ikke rom for økninger utover det som vurderes som helt nødvendig.

Rådmannens forslag:

Forslag fra enhetene om økte rammer vurderes restriktivt, og bare endringer som vurderes som helt nødvendige innarbeides.

4.3 Prisjustering av gebyrer og avgifter utenom VAR/selvkost og barnehage

Kostnadene i kommunens tjenesteproduksjon stiger hvert år på grunn av pris- og lønnsvekst. I den grad utgiftene vokser mer enn inntektene må dette dekkes inn andre steder i budsjettet.

Den såkalte deflatoren består av pris- og lønnsvekst, og er en god indikator på kommunens årlige kostnadsøkninger. Konsumprisindeksen er en alternativ indikator, som gjennomgående er lavere enn deflatoren. Grunnen til det er at konsumprisindeksen i mindre grad påvirkes av norske lønnskostnader. I tillegg svinger konsumprisindeksen med avgiftsendringer og energipriser. Siden lønn er en stor del av kommunens kostnader, er deflatoren i de fleste tilfeller en bedre indikator enn konsumprisindeksen på kostnadsveksten for kommunale tjenester. Nedenfor vises disse to indikatorene, samt den generelle økningen av kommunale gebyrer i Søgne:

	Konsumprisindeks	Deflator	Generell økning, Søgne
2012	1,4%	3,0%	2,0%
2013	2,0%	3,0%	2,5%
2014	1,9% ¹	3,0%	2,0%

Oversikten viser at de generelle gebyrøkningene i Søgne jevnt over har ligget høyere enn konsumprisindeksen, men lavere enn deflatoren. Det innebærer at inntektsveksten jevnt over har vært lavere enn utgiftsveksten. Konsumprisindeksen for 2015 vil ikke være kjent når budsjettet vedtas. Et anslag på deflatoren vil imidlertid bli presentert i statsbudsjettet. Rådmannen foreslår at det i 2015 legges opp til en generell økning av gebyrer og avgifter på nivå med deflatoren. Dette inkluderer ikke områder hvor det gjelder egne regler, som selvkostområdene og barnehagene. En endring på 0,1 prosentpoeng betyr i denne sammenheng ca. 40 000 kroner i endrede inntekter for kommunen.

Rådmannens forslag:

Det legges til grunn en generell økning av gebyrer og avgifter på nivå med deflatoren.

4.4 Konsekvenser av nye befolkningsframskrivninger

Rådmannen vil også vektlegge nye befolkningsframskrivninger i utarbeidelsen av økonomiplanen. Befolkningsendringer slår ut både på inntekts- og utgiftssiden, som dermed må sees i sammenheng. For eksempel vil færre barnehagebarn redusere kommunens frie

---

¹ Vekst i konsumprisindeksen fra juni 2013 til juni 2014.

inntekter. Hvis en ikke klarer å ta ned utgiftene tilsvarende vil dette måtte dekkes inn på andre områder. Tilsvarende vil en eldre befolkning både øke kommunens inntekter og utgifter.

Tabellen nedenfor viser kostnadsutviklingen på de enkelte områdene som følge av befolkningsutviklingen. Alle tall er ift. 2014, f.eks. er økningen på 28,1 mill. kroner på PLO i 2020 i forhold til 2014, ikke i forhold til året før. Pris- og lønnsvekst kommer i tillegg. Tallene er i mill. kroner:

	Endring i faste millioner kroner fra 2014					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Grunnskole	1,2	-0,7	-0,5	-2,0	0,0	3,1
Barnehage	-3,4	-3,4	-2,9	-0,6	0,2	2,3
PLO	2,2	7,6	12,4	16,8	25,4	28,1
Sosialhjelp	0,4	0,7	1,0	1,4	1,7	1,9
Helse	0,2	0,4	0,6	0,8	1,1	1,4
Barnevern	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Administrasjon	0,5	1,0	1,6	2,3	3,0	3,7
Totalt	1,2	5,6	12,2	18,7	31,4	40,5

Tabellen viser at pleie- og omsorg skiller seg ut med relativt store økninger i beregnet utgiftsbehov, mens det over tid er relativt små endringer innenfor de andre områdene. Anslagene er basert på SSBs befolkningsframskrivning (middelalternativet).

Nedenfor følger nærmere omtale av pleie og omsorg, skole og barnehage, som utgjør ca. 70 prosent av kommunens totalbudsjett og som i stor grad påvirkes av befolkningsutviklingen. Også på andre områder vil beregnet utgiftsbehov jevnt over øke med en større befolkning. Det gjelder også teknisk sektor, som ikke er med i tabellen ovenfor.

Pleie- og omsorg

Antall innbyggere over 67 år forventes å øke i årene framover:

	2014	2015	2016	2017	2018
67-79 år	1 018	1 064	1 102	1 149	1 184
80-89 år	292	299	317	322	326
90 år eller eldre	56	54	55	57	60
SUM	1 366	1 417	1 474	1 528	1 570

Dette bidrar til at beregnet utgiftsbehov innenfor pleie- og omsorg anslås å øke med ca. 17 mill. kroner i løpet av neste økonomiplanperiode². Det forventes en fortsatt økning etter 2018.

² Beregnet utgiftsbehov i pleie og omsorg bestemmes også av andre variabler enn antall innbyggere, blant annet psykisk utviklingshemmede over 16 år (teller 14%), antall ikke-gifte over 67 år (teller 13%) og det såkalte dødelighetskriteriet (teller 13%). Søgne lå under landssnittet for alle disse per 1. juli 2013. I beregningen for kommende år er det forutsatt at disse indeksene for Søgne del holder seg uendret.

Alternativet til å øke utgiftene innenfor sektoren er å akseptere redusert tjenestekvalitet eller få til mer effektiv drift, f.eks. gjennom mer effektive driftsløsninger eller bruk av ny teknologi.

Søgne kommune brukte i 2013 mer enn sammenlignbare kommuner på pleie- og omsorg. I forhold til gjennomsnittet i kommunegruppen bruker vi 13 mill. kroner mer, og i forhold til gjennomsnittet i Vest-Agder bruker vi 7 mill. kroner mer. Dette tilsier at noe av det økte behovet bør kunne håndteres innenfor gjeldende budsjettammer.

Når det gjelder 2015 er økningen i beregnet utgiftsbehov 2 mill. kroner, vesentlig mindre enn fra 2016. Avhengig av det budsjettmessige handlingsrommet må det vurderes om dette helt eller delvis kan håndteres innenfor gjeldende budsjettammer. Fra 2016 legges det til grunn at bevilgningene må økes, gitt forventet befolkningsutvikling.

Skole

Antall barn i grunnskolealder forventes å være relativt stabilt i økonomiplanperioden:

	2014	2015	2016	2017	2018
6-12 år	1 065	1 090	1 105	1 142	1 115
13-15 år	518	507	470	435	444
SUM	1 583	1 597	1 575	1 577	1 559

Små endringer i antall barn reflekteres også i små endringer i beregnet utgiftsbehov. I 2015 øker dette med 1 mill. kroner, mens det reduseres i resten av økonomiplanperioden.

Selv om samlet antall barn er stabilt er det ganske store forskjeller i fordelingen av elever, ved at antall barneskoleelever øker mens antall ungdomsskoleelever faller. Dette betyr at ungdomsskolene, gitt uendret totalramme til skolene, må være forberedt på mindre budsjetter. Fordelingen av budsjettmidler mellom skolene håndteres i den såkalte rammetimetallo-modellen, blant annet ut fra elevtall.

Søgne kommune bruker ca. 9 mill. kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen på grunnskole, og noe mindre enn gjennomsnittet i Vest-Agder. Noe av grunnen til at vi bruker mer enn kommunegruppen er trolig uvanlig mange barn i private skoler. Likevel tilsier tallene at Søgne kommune har prioritert skole høyere enn gjennomsnittet. Dette tilsier at en liten økning i beregnet utgiftsbehov bør kunne håndteres innenfor gjeldende rammer.

Barnehage

Det ble betydelig færre barnehagebarn fra høsten 2014 enn året før. Fra 2016 forventes en liten vekst i antall barn mellom 1 og 5 år:

	2014	2015	2016	2017	2018
0 år	129	134	136	138	144
1-5 år	730	699	699	703	724
SUM	859	833	835	841	868

Etter at et stort kull gikk fra barnehage til skole høsten 2014 har vi overkapasitet på ca. 70 plasser i forhold til hva som er nødvendig for å plassere barn med rett til barnehageplass. Av disse er 18 i ny avdeling i Sjøstjerna barnehage som ikke er åpnet og ca. 25 plasser «selges» til andre kommuner. God kapasitet er positivt, ved at en kan tilby barn uten rett til plass et tilbud, men medfører også kostnader for kommunen.

En viktig grunn til overkapasiteten er at befolkningsveksten har blitt lavere enn forutsatt. Den forrige befolkningsframskrivningen, som også lå til grunn for barnehagebehovsplanen, anslo 792 barn i aldersgruppen 1-5 år i 2017. Gjeldende befolkningsframskrivning anslår 703 barn i 2017, en reduksjon på 89 barn ift. forrige anslag.

Det beregnede utgiftsbehovet for barnehageenheten reduseres med ca. 3 mill. kroner fra 2014 til 2015. Rådmannen legger til grunn at noe av dette kan tas ut med gjeldende barnehagestruktur. Dette kan bl.a. gjøres ved at bemanningen holdes lavere enn ved full utnyttelse. En kan også tilby flere plasser til barn fra andre kommuner, og på den måten øke inntektene hvis det er stor nok etterspørsel. Det vil imidlertid være vanskelig å realisere større kostnadsreduksjoner uten at kapasiteten reduseres, særlig sett i lys av Kostra-tallene for 2013. Disse viser at utgiftene til barnehagesektoren er omtrent på linje med sammenlignbare kommuner når en justerer for andelen barn som går i barnehage. Dette reflekteres også i tilskuddssatsene, som i disse kommunene gjennomgående ligger godt under de nasjonale satsene.

Andre områder:

På de andre områdene er det ingen store endringer i beregnet utgiftsbehov som følge av befolkningsframskrivningene. Det kan likevel være behov for budsjettendringer av andre grunner. For eksempel gjør høye sosialutbetalinger i 2014 at budsjettet til NAV/Sosial sannsynligvis må økes for å få et realistisk budsjett. Det vises også til at Søgne ligger lavt når det gjelder barnevernsutgifter sammenlignet med andre kommuner.